

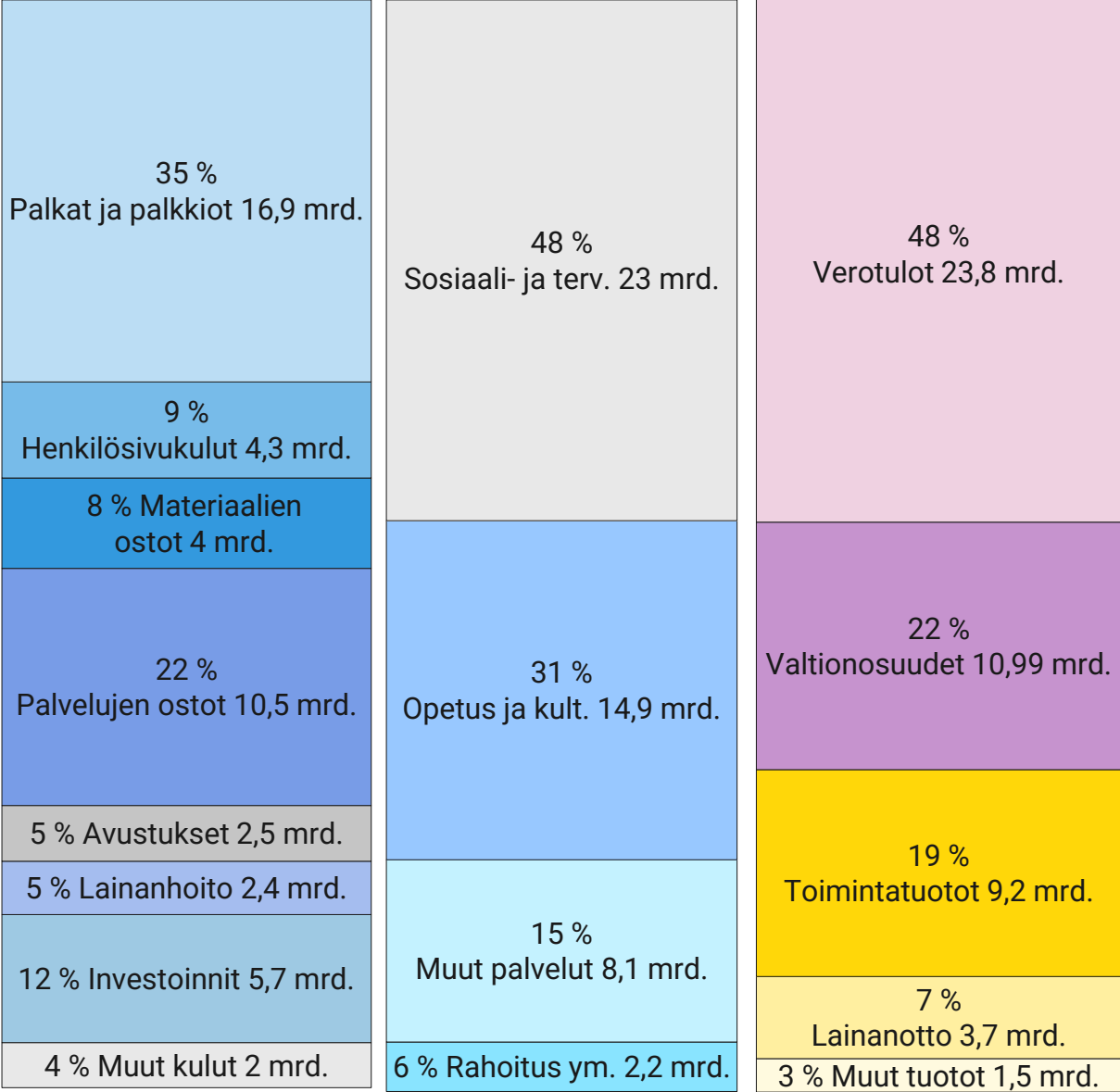
Sote-uudistus ja rahoituksen siirto kunnista hyvinvointialueille

Sote-sitsit 13.9.2021

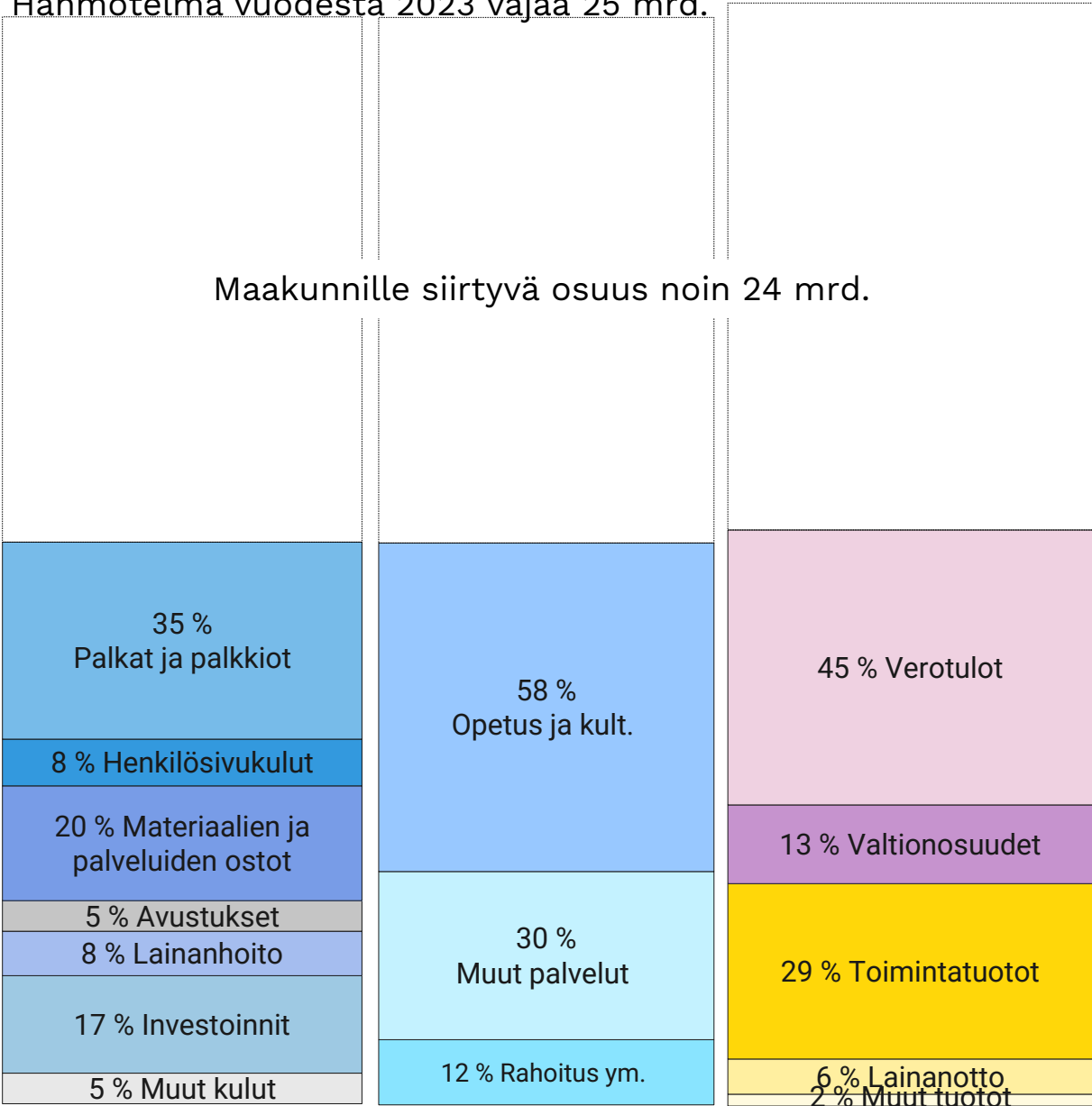
Mikko Mehtonen @MikkoMeh

Kuntien ja kuntayhtymien talous nyt ja tulevaisuudessa

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot
Arvio vuodelle 2020 noin 49 mrd.

Tulos- ja rahoituslaskelman mukaiset ulkoiset tulot ja menot
Hahmotelma vuodesta 2023 vajaa 25 mrd.

Maakunnille siirtyvä osuus noin 24 mrd.

² Kuntaliitto/MM 12.5.2021 Lähteet: Kuntaliitto, Tilastokeskus, VM, Luvut vuoden 2020 hintatasossa. Luvuissa huomioitu koronatukien aiheuttama ylijäämä, jonka seurauksena tulot ovat kuluja korkeammat.

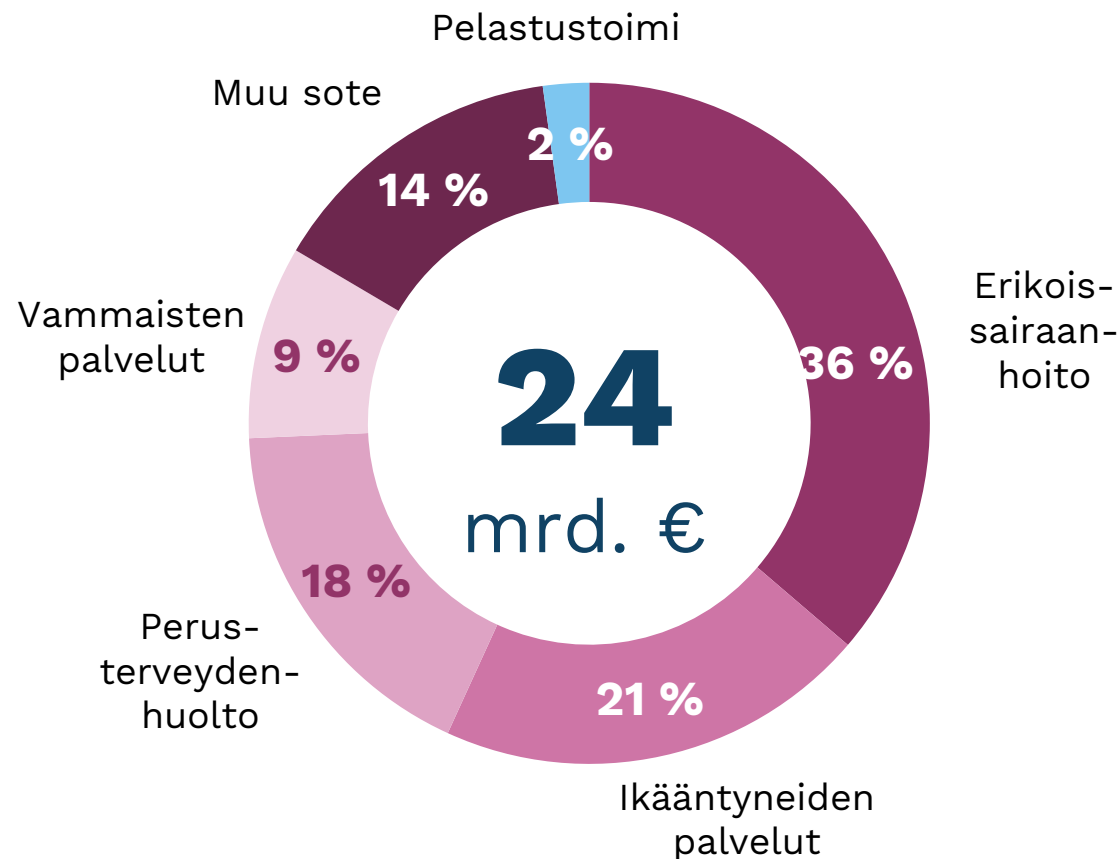
Perustettaville hyvinvointialueille siirtyvä **Sote ja pelastustoimi on noin 24 miljardin euron kokonaisuus**

Hyvinvointialueille siirtyy soten ja pelastustoimen menoja kunnista ja kuntayhtymistä vajaa **24 mrd. euroa** vuoden 2022 tasolla (**bruttomenot**).

- Käyttötuotoilla eli maksu-, myynti- ja muilla tuloilla tästä rahoitettiin noin **3 mrd. euroa**.

- Loppuosan ts. **nettomenot 20,7 mrd. euroa** kunnat rahoittivat verorahoituksella eli veroilla ja valtionosuuksilla.

*Tämän verran rahoitusta
siirretään kunnista valtiolle
alueiden rahoitusta varten.*

Miksi laskelmat muuttuvat kokoajan?

Siirtolaskelmat ovat toistaiseksi **ENNUSTEITA**

1) Verotuloennuste

- maksuunpantu kunnallisvero siirtohetkellä
- veroprosenttileikkauksen suuruus

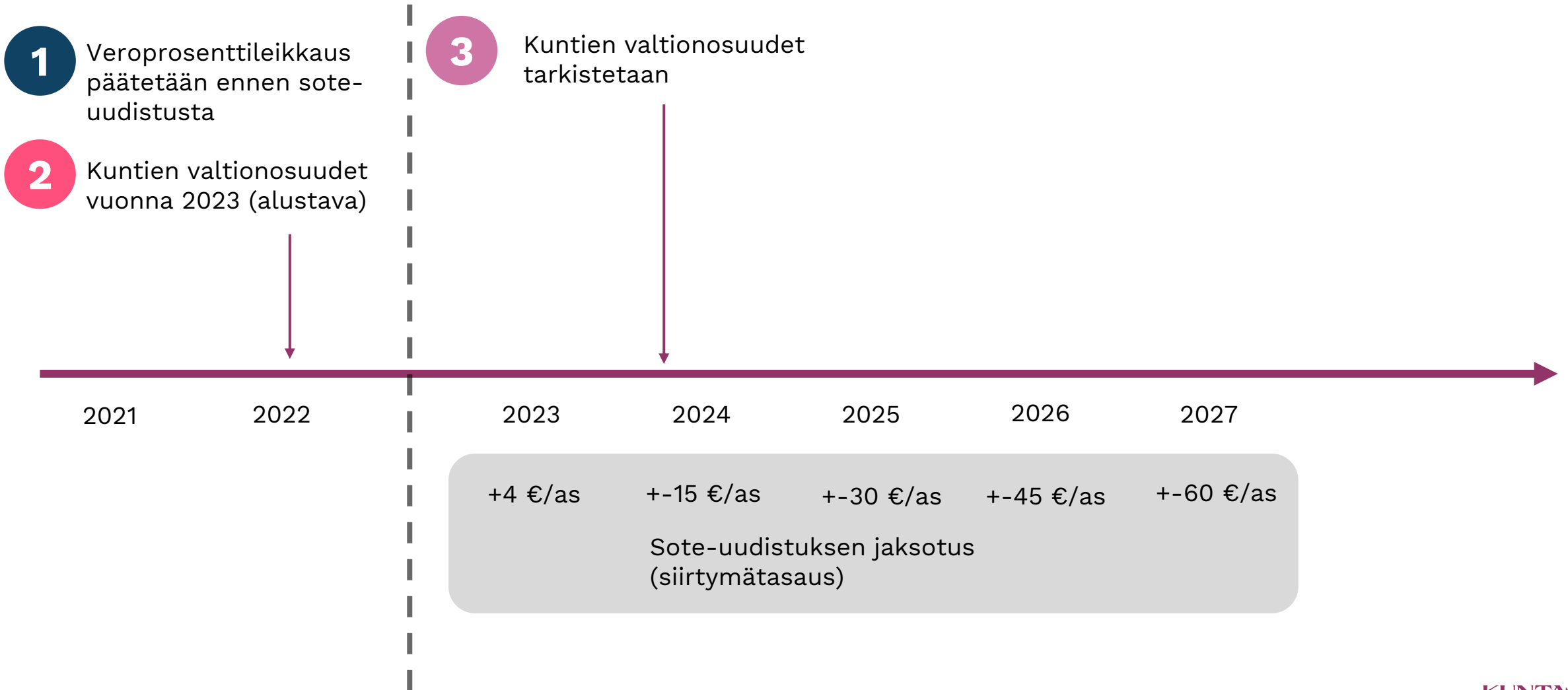
2) Kustannusennuste

- Sote-kulujen kehitys
- Korona, hoitovelka yms.

3) Muut muuttuvat tekijät

- ?

Lopulliset laskelmat: milloin?

Sote-uudistus, rahoituslaskelmat ja tietopohja

- Veroprosenttileikkaus (koko maan tasolla)
  - Lopullinen laskelma: TA22
- Kuntakohtaiset laskelmat, uuden kunnan valtionosuus
  - Alustava laskelma: TP21 + TA22
  - Lopullinen laskelma: TP21 + TP22
- Keskiöissä kustannustiedot vuodelta 2021 ja 2022
- Taloustiedot raportoidaan vuodesta 2021 alkaen Kuntatieto-ohjelman luokituksilla
  - Uusi palveluluokitus
  - Siirtyvien ja kuntaan jäävien palveluiden nettokustannukset

Kunnan ja hyvinvointialueen palvelut

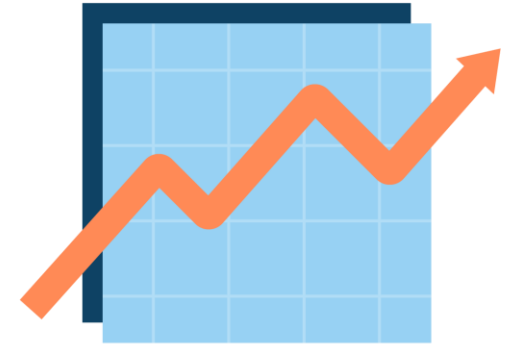
<https://www.kuntaliitto.fi/talous/taloustraportoinnin-tarkeys-sote-uudistuksessa>

Sote-uudistuksessa kuntaan jäävät palvelut			Sote-uudistuksessa maakuntaan siirtyvät palvelut		
Nro.	PALVELU	Palveluluokan kuvaus	Nro.	PALVELU	Palveluluokan kuvaus
1101	Yleishallintopalvelut	Ensisijaisesti lakiperusteiset yleiseen hallintoon	2120	Erittelemätön lastensuojelun sijaishuolto	Erittelemätön-luokkaan
1102	Vaalien järjestäminen	Kunnan keskusvaalilautakunnan sekä ääntenlaskun	2121	Lastensuojelun ammatillinen perhehoito	lastensuojelun ammatillinen perhehoito
3021	Päiväkotitoiminta	Päiväkodeissa järjestettävä varhaiskasvatusta	2122	Lastensuojelun laitospalvelu	lastensuojelun laitospalvelu
3022	Perhepäivähoito	Hoitajan kotona, lapsen kotona tai ryhmämuotoisesti	2123	Lastensuojelun perhehoito	lastensuojelun perhehoito
3023	Muu varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen palvelut, joihin sisältyy muuta kuin päiväkotitoimintaa	2131	Lastensuojelun avohuolto	lastensuojelun sosiaalihuolto
3041	Esiopetus	Esiopetus, sekä pidennetyn oppivelvollisuuden alkuvaihe	2180	Erittelemättömät lapsiperheiden palvelut	Erittelemätön-luokkaan
3051	Perusopetus	1) Peruskoulussa, kansanopistoissa, aikuiskoulutuksessa	2181	Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus	lapsiperheille tarkoitettu sosiaalityö ja -ohjaus
3052	Aamu- ja iltapäivätoiminta	Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivätoiminta	2182	Lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetyö	lapsiperheille tarkoitettu kotipalvelu ja perhetyö
3101	Lukiokoulutus	Lukiolain mukainen yleissivistävä koulutus	2183	Kasvatus- ja perheneuvonta	kasvatus- ja perheneuvonta
3151	Ammatillinen koulutus, valtionosuusrahoitettua	Valtionosuudella rahoitetun ammatillisen koulutuksen	2185	Ensi- ja turvakotipalvelu	ensikotipalvelu ja turvakotipalvelu
3152	Ammatillinen koulutus, muu toiminta	Muu kuin valtionosuudella rahoitettava toiminta	2191	Perheoikeudelliset palvelut	adoptiveuvonta, isyyystoiminta
3251	Kansalaisopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai rahoittama	2201	Iäkkäiden laitospalvelu	iäkkäille tarkoitettu laitospalvelu
3252	Kansalaisopistokoulutuksen maksullinen ja osittain maksullinen	Kansalaisopiston toteuttama koulutus tila- ja materiaalisuhteiden mukaan	2211	Iäkkäiden tehostettu palveluasuminen	iäkkäille tarkoitettu tehostettu palveluasuminen
3253	Kansalaisopiston kotoutumissuunnitelmat	TE-toimiston/ kunnan viranomaisen hyväksymät	2230	Erittelemättömät ikääntyneiden palvelut	Erittelemätön-luokkaan
3351	Taiteen perusopetus	Opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä	2231	Iäkkäiden keskitetty asiakas- ja palveluohjaus	iäkkäiden keskitettynä palveluohjaus
3352	Muu taiteen perusopetus	taiteen perusopetus, jonka rahoitus perustuu muuhun kuin valtionosuuteen	2232	Iäkkäiden palveluasuminen ja perhehoito	iäkkäille tarkoitettu palveluasuminen ja perhehoito
3451	Kansanopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai rahoittama	2233	Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumista tukeva palvelu	sosiaalihuoltolain perusteella tarjottava liikkumista tukeva palvelu
3452	Kesäyliopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai rahoittama	2251	Vammaisten laitospalvelu	vammaisten kuntoutuslaitospalvelu
3453	Liikunnan koulutuskeskuksen antama koulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä liikunnan koulutuskeskus	2261	Vammaisten tehostettu palveluasuminen	vammaisten ympärivuorokautinen tehostettu palveluasuminen
3454	Kotoutumiskoulutus	suomen ja ruotsin kielen sekä tarvittaessa muun kielin	2280	Erittelemättömät vammaisten palvelut	Erittelemätön-luokkaan
3455	Muu opetus- ja kasvatustoiminta	Muu kuin perusopetuslain mukainen kerho- ja muu toiminta	2281	Henkilökohtainen apu	vammaisille annettu henkilökohtainen apu
3501	Kirjastopalvelut	Yleisten kirjastojen tarjoamat palvelut	2282	Vammaisten asumisen muu tuki ja palvelut kuin ympärivuorokautinen tehostettu palveluasuminen	vammaisten asunnon ja asumisen muu tuki ja palvelut
3502	Kirjaston alueellinen kehittämisestä	Alueellisella kehittämisellä tarkoitetaan kirjaston toimintaa alueella	2283	Vammaisten liikkumista tukeva palvelu	vammaisille tarkoitettu liikkumista tukeva palvelu
3503	Kirjaston valtakunnallinen kehittämisestä	Valtakunnallisella kehittämisellä tarkoitetaan kirjaston toimintaa valtakunnassa			
3551	Liikunta- ja ulkoilupalvelut	Yleisten edellytysten luominen liikunnalle			
3601	Nuorisopalvelut	Edellytysten luonti nuorisotyölle, kunnan tai kuntayhtymän			

Veroprosentin leikkaus koko maan tasolla

	6/2020	10/2020	5/2021
	mrd. €	mrd. €	mrd. €
Siirtyvät kustannukset	19,1	19,9	20,70
Leikattava yhteisövero	-0,56	-0,57	-0,67
Leikattava valtionosuus	-6,4	-6,5	-7,2
Kunnallisverosta leikattavaksi jäävä osuus (mrd. euroa)	-12,1	-12,8	-12,84
→ mikä johtaa kunnallisveron leikkaukseen ko. %-yksiköllä	12,63 %-yks	13,26 %-yks	12,39 %-yks

HUOM!

Kunnallisverosta leikattava prosenttiosuus on laskennan **lopputulos** – ei laskentaa ohjaava suure!

Prosentti siis muuttuu

kustannusten, valtionosuuksien ja yhteisöveron

Kuntakohtaisen valtionosuuden laskenta vuodelle 2023 ja eteenpäin

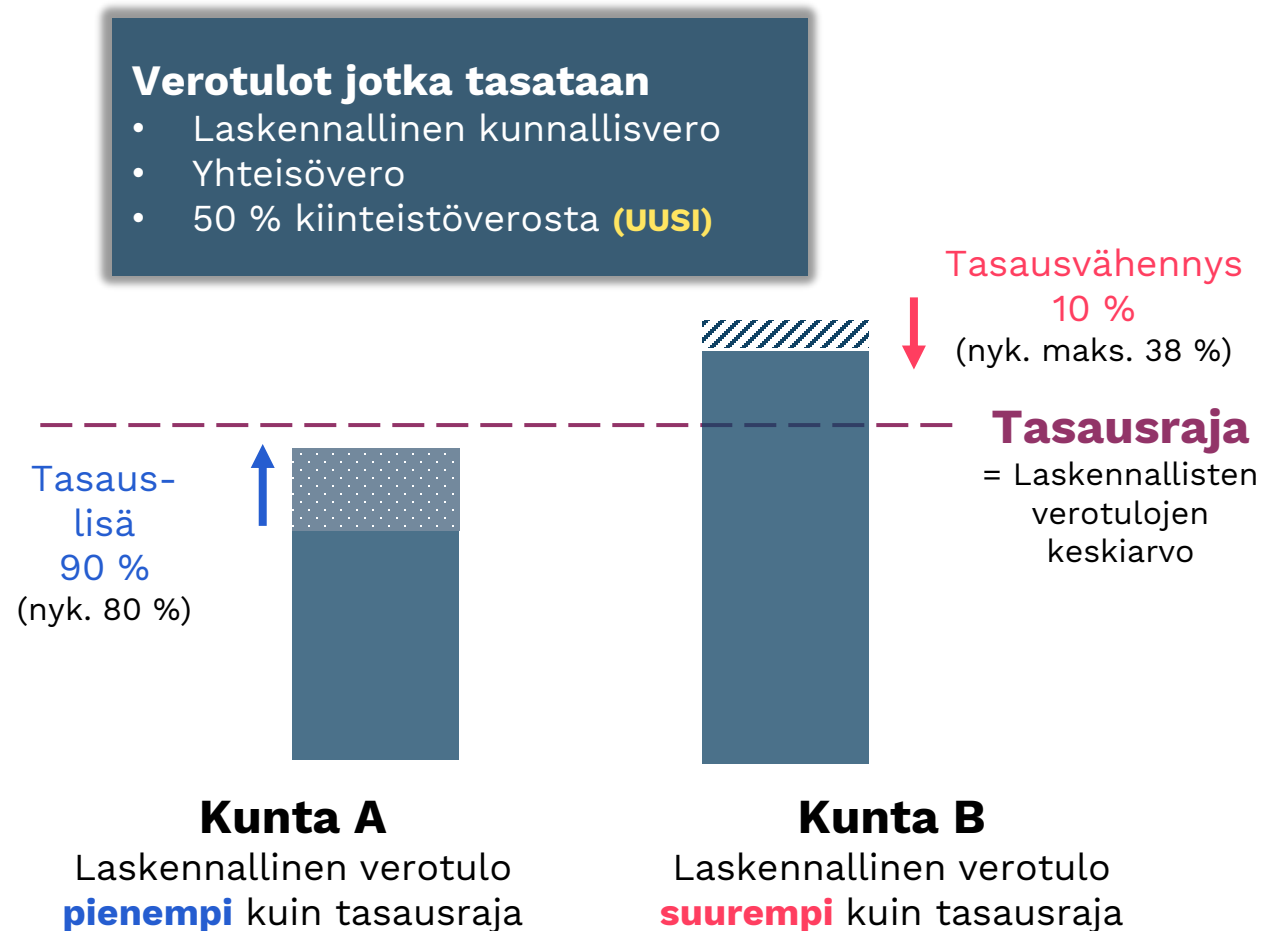
VOS-kriteeristön muutokset

Yksityiskohtainen jaottelu, perushinnat (€)	Nykytilanne	Puhdas siirto	Esitys
Ikärakenne:			
Ikä 0-5	9 685,98	7 671,30	7 671,30
Ikä 6	10 264,07	8 129,14	8 129,14
Ikä 7-12	8 561,08	6 780,38	6 780,38
Ikä 13-15	14 673,88	11 621,71	11 621,71
Ikä 16-18 (ehdotus 16 ja vanhemm)	4 709,16	-	60,00
Ikä 19-64	1 153,62	-	-
Ikä 65-74	2 299,72	-	-
Ikä 75-84	6 439,26	-	-
Ikä 85+	22 296,58	-	-
Muut lask.kustannukset:			
Sairastavuus	1 325,85	-	-
Työttömyysaste	103,04	89,64	65,50
Kaksikielisyys	317,67	276,37	276,37
Vieraskielisyys	2 231,32	1 941,25	1 620,00
Asukastiheys	44,88	39,05	39,05
Saaristo	437,23	380,39	380,39
Saaristo-osakunta	319,85	278,27	278,27
Koulutustausta	456,12	396,82	27,00
Lisäosat:			
Syrjäisyys	225,74	67,72	59,00
Saamen kotiseutualueen kunta	2 867,09	860,13	860,13
Työpaikkaomavaraisuus	68,50	20,55	12,15
Hyvinvoinnin ja terv. edistäminen (h)	-	-	18,23
Asukasmäärän kasvu	-	-	9,70

Sote-valtionosuuksien poisto ja perushintojen muutokset.

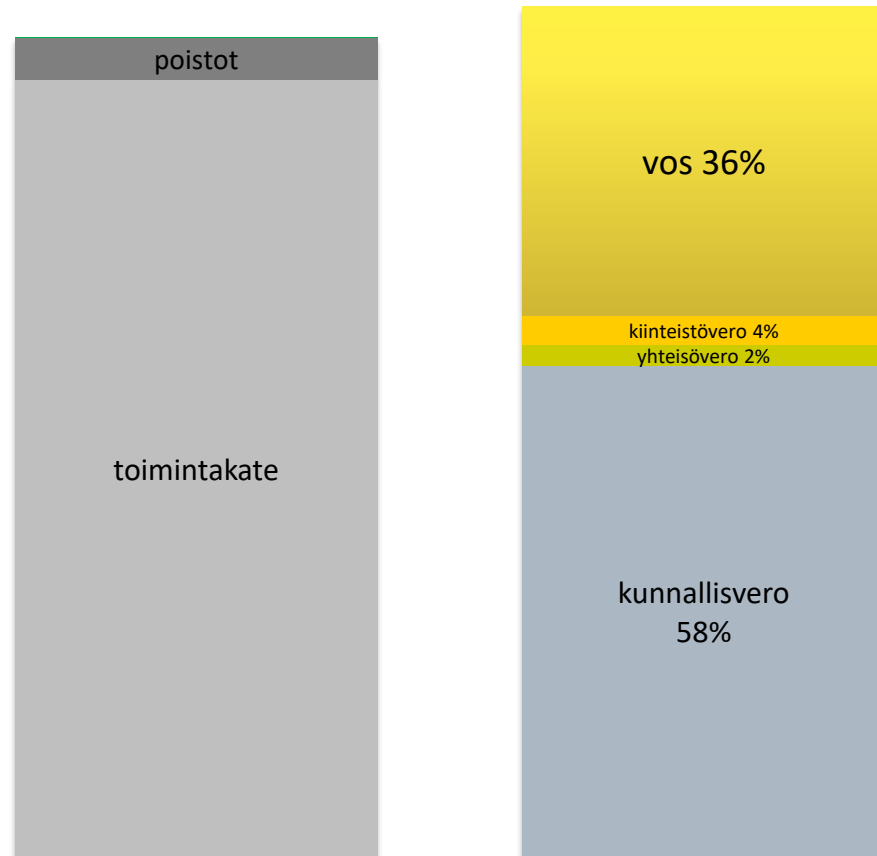
Laskennallisten verotulojen taseaus sote-uudistuksessa

- Taseauslisän ja –vähennyksen **prosenttiosuudet** muuttuvat
- **Puolet kiinteistöverosta** sisällytetään tasattaviin verotuloihin ja ne tasataan yhdessä kunnallis- ja yhteisöveron kanssa
  - Voimailaitoksista ainoastaan ydinvoimailaitokset, ei muut voimailaitokset.

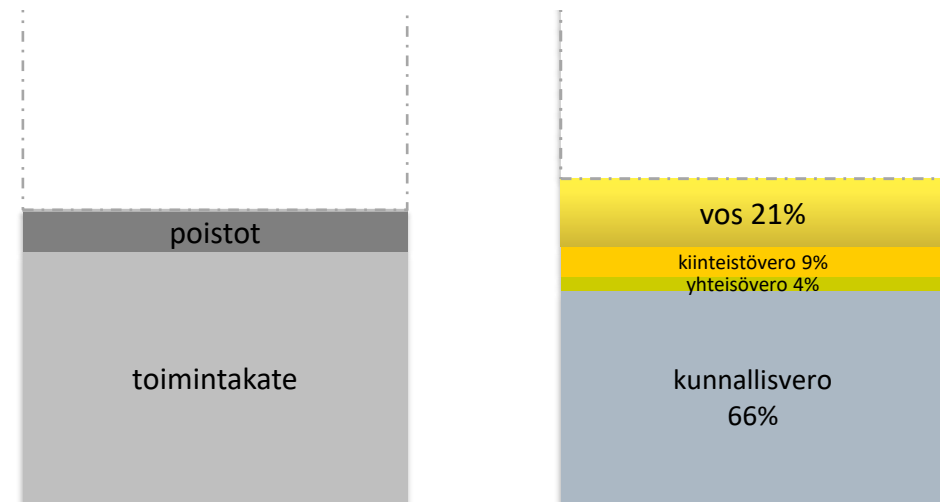

Sote-uudistuksen vaikutus tasataan

Siirtolaskelmissa esitetään
laskennallinen arvio
tasapainotilasta vuonna 2022

Uuden kunnan valtionosuutta lisätään tai vähennetään tarvittaessa sen verran, että tasapainotila muuttuu maksimissaan 60 €/as **sote-uudistuksen seurauksena.**

Muuttuvat kulut ja tuotot

Siirtyvien tehtävien nettokustannukset eli:

Toimintakate ja poistot. Esimerkiksi asiakasmaksut tulee vähennetyiksi siirtyvistä kuluista.

Verotuskustannusten alenema huomioidaan myös siirtyvänä kuluna.

Siirtyvät nettokulut

Sote-
valtionosuudet,
verokompensaatiot

Sote sidonnaisten valtionosuuksien ja verokompensaatioiden siirto.

Kunnallisveroleikkaus,
verokompensaatiot,
efektiivisyyden muutos

Kunnallisveroprosentin leikkauksen euromääräinen vaikutus vaihtelee kunnittain. Veroprosenttiyksikön tuotto on eri ja siten myös euromäärä.

Verotuloihin
perustuvan tasauksen
muutos

Tasausrajoja muutetaan jonka lisäksi keskimääräinen tulo muuttuu. Kiinteistöveron huomioiminen (50%).

Yhteisöveron leikkaus

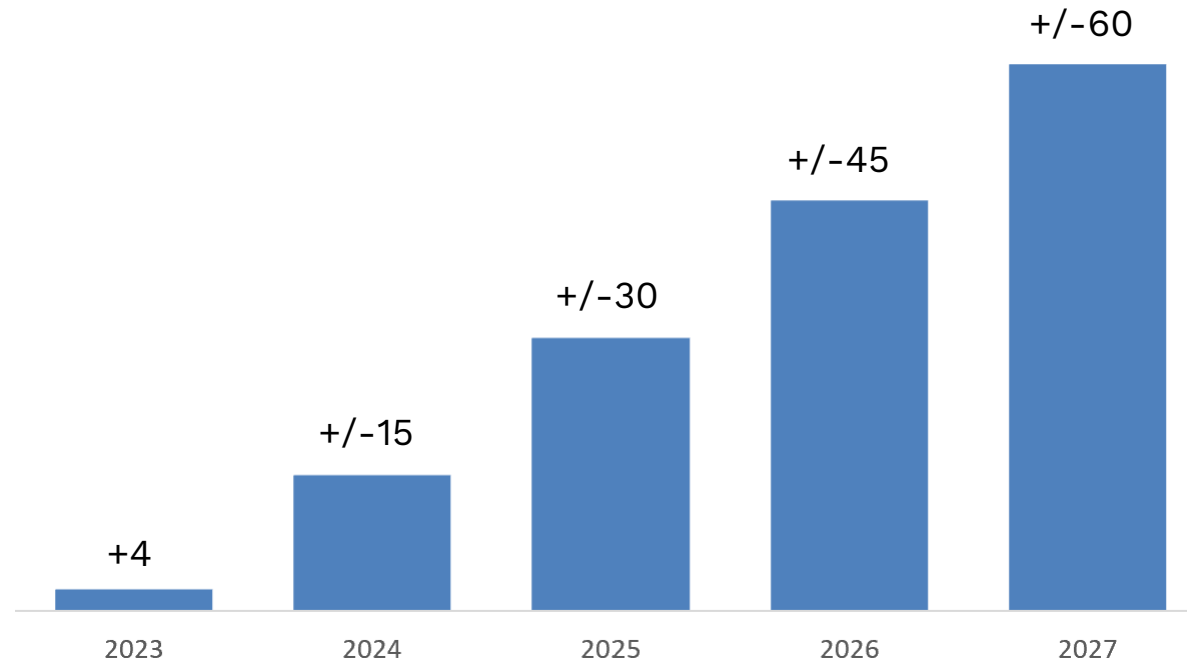
Yhteisöveroleikkauksen euromäärä vaihtelee myös kunnittain vaikka myös sen leikkausprosentti tasasuuruinen.

Järjestelmäuudistuksen
tasaus (VOS)

Järjestelmäuudistuksen tasaus lasketaan siten, että edellä mainittujen muutosten jälkeen vaikutus talouden tasapainotilaan on maksimissaan +-60 euroa asukasta kohden.

Kaksiosainen järjestelmämuutoksen tasaus: muutosrajoitin ja siirtymätasaus

- Sekä muutosrajoitin että siirtymätasaus jäävät pysyväksi osaksi kuntien valtionosuutta
  - Tarkistetaan kerran vuosien 2021 ja 2022 tp-tietoja vastaaviksi
- Muutosrajoitin 40/60
- Siirtymätasaus takaa porrastuksen:

Muutosrajoittimen laskenta

Kunta jolla siirtyvät kulut ylittävät siirtyvät tuotot

Siirtyvät kulut vs. siirtyvät tuotot

SIIRTYVÄT KUSTANNUKSET				SIIRTYVÄT TUOTOT	
Toimintakate	-31 667			Kunnallisvero	16 779
Verotuskustannusten alenema	-89			Yhteisövero	401
Poistot	0			Sote vos	9 569
				Verotulomenetysten kompensatiot	3 062
				Verotuloihin perustuvan tasauksen muutos	1 138
Siirtyvät kulut yhteensä	-31 756			Siirtyvät tuotot yhteensä	30 950
		Erotus		-717	
		Muutosrajoitin		-432	

Huomioita:

Muutosrajoitin ja siirtymätasaus osana uuden kunnan valtionosuutta

	Vanha		Uusi	Uusi	Uusi	Uusi
Valitse verotulot:	kunta	Siirtyvät	kunta (2023)	kunta (2024)	kunta (2025)	kunta (2026)
maksuunpannut verot (VM:n siirtolaskelman mukaan)	100 %	53 %	47 %			
Verotulot	32 596	17 180	15 416	15 416	15 416	15 416
siitä: Kunnan tulovero	29 590	16 779	12 811	12 811	12 811	12 811
siitä: Osuus yhteisöveron tuotosta	1 203	401	802	802	802	802
siitä: Kiinteistövero	1 803		1 803	1 803	1 803	1 803
Valtionosuudet	18 564	13 374	4 108	4 191	4 306	4 421
siitä: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 320	10 312	4 008	4 008	4 008	4 008
siitä: Verotulomenetyksen kompensatiot	4 342	3 062	1 279	1 279	1 279	1 279
siitä: Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-98		-98	-98	-98	-98
siitä: Muutosrajoitin			-432	-432	-432	-432
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)			-649	-566	-451	-337

Esimerkkikunnalla muutosrajoitin ja siirtymätasaus ovat negatiivisia koska siirtyvät kulut ovat siirtyviä tuottoja suuremmat (kunta hyötyy).

Järjestelmätasaus muuttaa kunnan talouden tasapainotilan muutoksen +60 €/as ylärajalle.

Muutosrajoittimen laskenta

Kunta jolla siirtyvät tuotot ylittävät siirtyvät kulut

SIIRTYVÄT KUSTANNUKSET			SIIRTYVÄT TUOTOT	
Toimintakate	-33 460		Kunnallisvero	46 649
Verotuskustannusten alenema	-244		Yhteisövero	487
Poistot	-259		Sote vos	7 401
			Verotulomenetysten kompensatiot	1 385
			Verotuloihin perustuvan tasauksen muutos	-9 864
Siirtyvät kulut yhteensä	-33 963		Siirtyvät tuotot yhteensä	46 057
		Erotus	12 339	
		Muutosrajoitin	7 400	
Huomioita:				

Muutosrajoittimen laskenta

Kunta jolla siirtyvät tuotot ylittävät siirtyvät kulut

	Vanha		Uusi	Uusi	Uusi	Uusi
Valitse verotulot:	kunta	Siirtyvät	kunta (2023)	kunta (2024)	kunta (2025)	kunta (2026)
maksuunpannut verot (VM:n siirtolaskelman mukaan)	100 %	67 %	33 %			
Verotulot	70 128	47 135	22 993	22 993	22 993	22 993
siitä: Kunnan tulovero	63 952	46 649	17 304	17 304	17 304	17 304
siitä: Osuus yhteisöveron tuotosta	1 460	487	973	973	973	973
siitä: Kiinteistövero	4 716		4 716	4 716	4 716	4 716
Valtionosuudet	3 400	-4 614	16 859	16 664	16 511	16 359
siitä: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	-866	-5 999	5 133	5 133	5 133	5 133
siitä: Verotulomenetysten kompensaatiot	1 896	1 385	510	510	510	510
siitä: Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	2 370		2 370	2 370	2 370	2 370
siitä: Muutosrajoitin			7 400	7 400	7 400	7 400
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)			1 444	1 250	1 097	944

Esimerkkikunnalla muutosrajoitin ja siirtymätasaus ovat positiivisia koska siirtyvät kulut ovat siirtyviä tuottoja pienemmät. Järjestelmätasaus muuttaa kunnan talouden tasapainotilan muutoksen -60 €/as alarajalle.

Taloussuunnitelma 2023: mitä pitäisi huomioida?

- Huomioi verotulot
  - Esimerkiksi Jakoavain ja VM:n laskelmat sisältävät nyt vain maksuunpannun kunnallisveron
  - Jos vaihdat ennustekehikosta Jakoavaimeen tilitetyt verotulot: varmista valtionosuudet
- Huomioi todelliset kustannukset
  - Siirtolaskelmien tämän hetkiset kustannustiedot ovat kuntien talousarviokyselyn mukaisia
  - Arvio todellinen kuntaan jäävä toimintakate
- Valtionosuudet siirtolaskelmasta tai Jakoavaimesta
- Kunta voi muuttaa veroprosenttiaan viimeisen kerran ennen sote-uudistusta syksyllä 2021 (vuoden 2022 prosentti)

Jakoavain – kuntien tilinpäätösmuutokset

	Vanha kunta
Valitse verotulot:	
maksuunpannut verot (VM:n siirtolaskelman mukaan)	100 %
Verotulot	30 596
siitä: Kunnan tulovero	27 590
siitä: Osuus yhteisöveron tuotosta	1 203
siitä: Kiinteistövero	1 803

Siirtolaskelmat tehdään maksuunpannuilla verotuloilla.

Jakoavain laskee muutosrajoittimen ja siirtymätasauksen. Huomioitava tietoja muuteltaessa!

	18 564	13 374	2 968	3 051	3 166	3 281
Valtionosuudet						
siitä: Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	14 320	10 312	4 008	4 008	4 008	4 008
siitä: Verotulomenetysten kompensatiot	4 342	3 062	1 279	1 279	1 279	1 279
siitä: Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-98		-98	-98	-98	-98
siitä: Muutosrajoitin			-432	-432	-432	-432
siitä: Siirtymätasaus (jaksotettu)			-1 789	-1 706	-1 591	-1 477

Talousraportoinnin tärkeys ja Jakoavain linkit

- Talousraportoinnin tärkeys:

<https://www.kuntaliitto.fi/talous/talousraportoinnin-tarkeys-sote-uudistuksessa>

- Jakoavain:

<https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/jakoavain-tyokalu-maakuntauudistuksen-vaikutuksista>

Hyvinvointialueen rahoituksesta

- Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu aluksi kunnilta siirtyviin kuluihin mutta muuttuu myöhemmin laskennalliseksi
  - Laskennallinen malli perustuu THL:n määrittämiin tarvetekijöihin sekä muihin olosuhdetekijöihin
  - Sote-rahoituksen määräytymistekijät: asukasluku, palvelutarve, kielisyys, väestötiheys, saaristoisuus, hyte-kerroin, saamenkielisyys
  - Pelastustoimen määräytymistekijät: asukasluku, väestötiheys, pelastustoimen riskikerroin
- Hyvinvointialueen rahoitukseen sisältyy myös siirtymätasaus
  - Muutos suhteessa nykytilaan maksimissaan +200 €/as, minimissään -100 €/as
  - Porrastus vuosina 2023-2029
  - Hyvitetään ja leikataan toistaiseksi pysyvänä tasauseränä (kuten kunnillakin)

Kiitos.

mikko.mehtonen@kuntaliitto.fi
@MikkoMeh

www.kuntaliitto.fi

Talousraportoinnin vaikutus rahoituksen siirtoon

Kuntaliiton soterahasitsit 13.9.2021

Minnamaria Korhonen @minnamariak

Jäävät ja siirtyvät palvelut

Kuntiin jäävät palvelut (palveluluokat)

Päivitetty: 13.10.2020		HUOM. Listausta päivitetään tiedon lisääntyessä!
Nro.	PALVELU	Palveluluokan kuvaus
1101	Yleishallintopalvelut	Ensisijaisesti lakiperusteiset yleiseen hallintoon
1102	Vaalien järjestäminen	Kunnan keskusvaalilautakunnan sekä äänestys-
3021	Päiväkotitoiminta	Päiväkodeissa järjestettävä varhaiskasvatus
3022	Perhepäivähoito	Hoitaian kotona, lapsen kotona tai ryhmäperhe
3023	Muu varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen palvelut, joihin sisältyvät a
3041	Esiopetus	Esiopetus, sekä pidennetyn oppivelvollisuuden
3051	Perusopetus	1) Peruskoulussa, kansanopistoissa, aikuisluki
3052	Aamu- ja iltapäivätoiminta	Perusopetuslain mukainen aamu- ja iltapäivällä
3101	Lukiokoulutus	Lukiolain mukainen vleiissivistävä koulutus
3151	Ammatillinen koulutus, valtionosuusrahoitus	Valtionosuudella rahoitetun ammatillisen koulu
3152	Ammatillinen koulutus, muu toiminta	Muu kuin valtionosuudella rahoitettava toiminta
3251	Kansalaisopistokoulutus	Kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä tai avustar
3252	Kansalaisopistokoulutuksen maksullinen	Kansalaisopiston toteuttama koulutus tilaajan a
3253	Kansalaisopiston kotoutumissuunnitelma	TE-toimiston/ kunnan viranomaisen hyväksymä
3351	Taiteen perusopetus	Opetustuntikohtaisen valtionosuuden piirissä o

Hyvinvointialueille siirtyvät palvelut (palveluluokat)

Päivitetty: 13.10.2020		HUOM. Listausta päivitetään tiedon lisääntyessä!
Nro.	PALVELU	Palveluluokan kuvaus
2120	Erittelemätön lastensuojelun sijaishuolto	Erittelemätön-luokkaa voi käyttää ainoastaan
2121	Lastensuojelun ammatillinen perhehoito	lastensuojelun ammatillinen perhehoito (anne
2122	Lastensuojelun laitospalvelu	lastensuojelun laitoshoidon lastensuojelulaitoks
2123	Lastensuojelun perhehoito	lastensuojelun perhehoito (ns. sijaisperhehoit
2131	Lastensuojelun avohuolto	lastensuojelun sosiaalityö, sosiaaliohjaus, sos
2180	Erittelemättömät lapsiperheiden palvelut	Erittelemätön-luokkaa voi käyttää ainoastaan
2181	Lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus	lapsiperheille tarkoitettu sosiaalityö ja -ohjaus
2182	Lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetvö	lapsiperheille tarkoitettu kotipalvelu ja perhetv
2183	Kasvatus- ja perheneuvonta	kasvatus- ja perheneuvonta
2185	Ensi- ja turvakotipalvelu	ensikotipalvelu ja turvakotipalvelu
2191	Perheoikeudelliset palvelut	adoptiveuvonta, isyyden selvittäminen, lapse
2201	Ikäkkäiden laitospalvelu	ikäkkäille tarkoitettu laitospalvelu
2211	Ikäkkäiden tehostettu palveluasuminen	ikäkkäille tarkoitettu tehostettu palveluasumine
2220	Erittelemättömät ikäkkäiden palvelut	Erittelemätön-luokkaa voi käyttää ainoastaan

Listaukset Excel-tiedostona

Jäävät ja siirtyvät palvelut

- Pääosin 2-alkuiset luokat hyvinvointialueille siirtyviä, muut kuntiin jääviä. Poikkeuksia on. (TP 2021 ja 2022 tiedot).
- Lisäksi ns. rajapintaluokkia, joiden osalta erilliskysely talousarviokyselyn yhteydessä?

Huomioitava raportoinnissa erityisesti

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut
- Työllisyyspalvelut, työllisyyden edistäminen, kuntouttava työtoiminta
- Kuraattori- ja psykologipalvelut
- Perus-, ehkäisevä-, täydentävä ja kotoutumislain perusteella maksettava toimeentulotuki
- Työmarkkinatuen kuntaosuus
- Tukipalvelut aiheuttamisperiaatteella varsinaisille palveluille
- Yleishallinto
- Avustukset
- Eläkemenoperusteiset maksut
- Kuntayhtymien ali-/yli jäämien kattaminen/palautus. Jos kirjauksia palveluluokille (toimintakatteeseen), samalle palveluluokalle kuin ostotkin.
- Koronan vaikutukset

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa	hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana toimiminen sosiaali- ja terveydenhuollossa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti eri tehtävissä ja hankkeissa sekä järjestöavustukset	alueelliset hyvinvointikertomukset, rakenteellinen sosiaalityö, osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa tehty ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, järjestöavustukset sekä tila-avustukset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille (esim. kansansairauksien ennaltaehkäisy) sekä avustukset yksityishenkilöille (esim. hoitoavustukset). Palveluluokalle kohdistetaan myös infektioihin ja muihin terveysuhkiin varautuminen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä näihin liittyvät alueelliset toimenpiteet toimialasta riippumatta. Järjestöavustukset kohdistetaan aina luonteensa mukaiselle palveluluokalle. Tällä luokalla raportoidaan sellaiset avustukset, jotka eivät luonteensa mukaan kuulu jollekin toiselle palveluluokalle.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa	hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijana muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti eri tehtävissä ja hankkeissa sekä järjestöavustukset	kuntakohtaiset tai paikalliset hyvinvointikertomukset, muiden hallinnonalojen tukeminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, muualla kuin sosiaali- ja terveydenhuollossa tehty ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuuhenkilöt, järjestöavustukset sekä tila-avustukset muille kuin sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelun piirissä toimiville (esim. kansansairauksien ennaltaehkäisy, auttavat puhelimet) sekä avustukset yksityishenkilöille (esim. nastapohjalliset iäkkäille). Infektioihin ja muihin terveysuhkiin varautuminen muissa kuin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Järjestöavustukset kohdistetaan aina luonteensa mukaiselle palveluluokalle. Tällä luokalla raportoidaan sellaiset avustukset, jotka eivät luonteensa mukaan kuulu jollekin toiselle palveluluokalle.

LUONNOS

5601	Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut	Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat (toimenpidekokonaisuus, jonka avulla arvioidaan maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden tarve, sekä yksilöllinen ja henkilökohtainen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka maahanmuuttaja laatii yhteistyössä paikallisviranomaisten kanssa), alkuvaiheen neuvonta ja ohjaus (henkilökohtaisen alkuvaiheen neuvonnan ja ohjauksen järjestäminen maahanmuuttajille), ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten asuminen ja tuki (asumisen järjestäminen ja tuki, joka on tarkoitettu alle 25-vuotiaille lapsille ja nuorille, joilla on oleskelulupa ja joilla ei ole omaisia tai huoltajia maassa), muut kotoutumisen edistämiseen ja maahanmuuttoon liittyvät tehtävät sekä työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupiin ja työlupalinjauksiin liittyvät tehtävät)	Kotoutumissuunnitelmaan kirjataan palvelut ja toimenpiteet, jotka edistävät maahanmuuttajan kielitaitoa sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Asuminen sisältää mm. perheryhmäkodit, tuetun asumisen yksiköt ja sosiaalihuollon palvelut sekä muut tukipalvelut ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten osalta.
2903	Työikäisten sosiaalityö ja -ohjaus 30	työikäisille tarkoitettu sosiaalityö, sosiaaliohjaus, sosiaalinen kuntoutus, tukisuhdetoiminta, lomanviettopalvelu, asiakkaan raha-asioiden hoitaminen ja sosiaalinen luototus sekä työikäisten asumispalvelut. Vammaisuuden, vanhuuden tai mielenterveys- ja päihdeongelman vuoksi myönnetty asumispalvelu kirjataan muihin asumispalvelun palveluluokkiin. Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki kohdistetaan tähän luokkaan kokonaisuudessaan koskien kaikkia asiakasryhmiä. Poikkeuksena kotoutumislain perusteella maksettava valtion 100% korvaama toimeentulotuki, joka kuuluu luokalle 5601 Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut.13.9.2021	Palveluun ei kirjata päihde- ja mielenterveyspalveluihin, vammaispalveluihin, lapsiperheiden palveluihin ja lastensuojeluun kuuluvia palveluja eikä työvoiman palvelupisteissä annettuja palveluja. Palveluluokalle kohdistetaan myös rikos- ja riita-asioiden sovittelu ja valvonta. Tämä palvelu on 100% valtion korvaamaa. KUNTA LIITTO

Työllisyyden palveluluokat

- Työllisyyden edistäminen ja työllisyyspalvelut lähtökohtaisesti kuntiin jääviä, kun taas kuntouttava työtoiminta ja työelämäosallisuutta tukevat palvelut hyvinvointialueille siirtyviä.
- Tarpeet ja haasteet:
  - Kuntien työllisyyttä edistävien lakisääteisten tehtävien talousraportointi
  - Kuntien yleisen toimialan mukaisen työllisyystehtävän ja siihen kuuluvan henkilöstöresurssin määrittely talousraportoinnin näkökulmasta
  - Soteen siirtyvän henkilöstön määrittely
  - Ohjaus, järjestäminen ja tuottaminen

Perus-, ehkäisevä-, täydentävä ja kotoutumislain perusteella maksettava toimeentulotuki, työmarkkinatuen kuntaosuus

- Perustoimeentulotuki: Kela kohdistaa kustannukset kustannusvastuussa olevalle kunnalle ja ne vähennetään kunnan yleisestä valtionosuudesta vuosittain. Ei raportoida taloustilastossa.
- Ehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki: Raportoidaan koskien kaikkia asiakasryhmiä palveluluokalla työikäisten sosiaalityö- ja ohjaus (2903).
- Kotoutumislain perusteella maksettava valtion 100 % korvaama toimeentulotuki raportoidaan palveluluokalla kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton palvelut (5601).
- Työmarkkinatuen kuntaosuus: Raportoidaan palveluluokalla työllisyyden edistäminen (5553).

Annetut ja saadut avustukset

- Kohdistetaan avustuksen luoteen mukaan sille palveluluokalle, jolle ne kuuluvat, ei avustuksen antavan toimialan mukaan.
- **Usein** avustukset ennalta ehkäisevään ja hyvinvointia edistävään toimintaan seuraavasti:
  - Esim. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt, Parkinson, mielenterveysseura, vammaisjärjestöt, eläkeläisjärjestöt. AA-kerho. Mannerheimin lastensuojeluliiton auttava puhelin, kuntalaisille maksetut syöpäavustukset.
  - **Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki 2901.**
- Jos liittyy selkeästi johonkin toimintaan, jolla on palveluluokka, kuten nuorisoon, musiikkiin, kulttuuriin jne. avustukset raportoidaan näillä. Kyse on tällöin toiminnan järjestämisestä ”avustettuna”. Muita mahdollisia:
  - Kylätoiminnan tukeminen – **maaseutupalvelut 5556**
  - Osallisuuden, osallistamisen ja vaikutusmahdollisuuksien tukeminen – **yleishallinto 1101.**

Eläkemenoperusteiset maksut

- Eläkemenoperusteiset maksut raportoidaan sillä palveluluokalla, jolla henkilö työskentelee tai on työskennellyt (aiheuttamisperiaate).
- Eläkemenoperusteisten maksujen raportoinnissa käytetään varsinaisia palveluluokkia, ei erittelemättömiä palveluluokkia, vaikka toiminta olisi sittemmin ulkoistettu toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.
- Maksujen jakamisessa voi käyttää laskennallista arviota, esim. palkkakustannusten suhde, jollei tarkka kohdistamisperuste ole tiedossa.

Koronapandemian vaikutus talousraportointiin

Korona-avustukset

- Raportoidaan sillä palveluluokalla, jolla kulu on syntynyt, aiheuttamisperiaate, esim. koronakulujen suhteessa.
- **Suosittelavin tapa kirjata suoraan varsinaisille sote-palveluluokille.**

Koronan testaus, jäljitys, hoito ja rokottaminen

- Testaus ja jäljitys ovat eri tavoin järjestettyjä, mutta luonteeltaan ennaltaehkäisevää työtä, joten ne raportoidaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki –luokalla (2901).
- Hoitoa voidaan antaa taudin vakavuuden mukaan perustason vastaanottopalveluna tai esh:ssa tehohoitona. Tällöin luokka valitaan hoidon vaativuuden eli hoitoa tuottavan organisaation ja erikoisalan mukaan. Huom. myös psykiatriset palveluluokat.
- Rokottaminen on ennaltaehkäisevää toimintaa, mutta kuitenkin aktiivinen hoitotoimenpide, joten siitä aiheutuneet kulut kirjataan rokotteita antaneiden yksiköiden mukaan palveluluokille.

Pandemiaan varautuminen ja hoitotyö

- Pandemiaan liittyvät ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja varautumiseen liittyvät menot raportoidaan palveluluokalla 2901 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijapalvelut ja tuki. (Soten ulkopuolella).
- Pandemiapotilaiden hoito, rokottaminen ja myös muuttuneiden hoitokäytäntöjen (esim. suojainten käyttö) menot raportoidaan sillä palveluluokalla, mihin ko. potilaiden hoito sisältyy. (Osana sote-palvelua)

Koronan vaikutus tukipalveluihin ja raportointiin

- Tappioita aiheutunut esim. ateria- ja siivouspalveluihin.
- Tukipalveluissa syntynyt yli- tai alijäämä tasataan varsinaisille tehtäville/palveluille tilikauden päätteeksi, jos vääristymä on olennainen.
- Suositeltava raportointitapa mm. valtionosuuksien ja vertailukelpoisuuden takia.

**KUNTA
LIITTO**